

„NOHY“ CHARTY 77

Jan Ruml (*1953)

Jan Ruml se narodil 5. března 1953, v den, kdy zemřel J. V. Stalin. Muselo uplynout dalších 36 let, než se komunismus v Československu zhroutil. Jan Ruml pocházel z rodiny komunistického novináře Jiřího Rumla, který se později obrátil proti režimu, byl vězněn, podepsal Chartu 77 a stal se šéfredaktorem samizdatových Lidových novin. Přesvědčenou komunistkou byla i maminka. Jako dítě prožil Jan Ruml tři roky v Berlíně, kde otec působil jako zahraniční dopisovatel rozhlasu. Na tu dobu vzpomíná: *„Lidé na východní straně hranice se srocovali a spílali vojákům, kteří stavěli berlínskou zeď.“*

Když dosáhl patnácti let, zemi obsadila vojska Varšavské smlouvy: *„Naši rodinu událost velice stmelila. Až do smrti rodičů jsme zůstali hlubokými přáteli. Moje cesta byla jasně určena – byl sem dítě revoltujících rodičů.“* Rodiče Jana Rumla se po invazi definitivně obrátili proti komunismu. Jan měl jasno, že nikdy nevstoupí do SSM. Gymnázium dokončil v roce 1972, cesta na vysokou školu mu však zůstala uzavřena: *„Zkusil jsem asi pět vysokých škol, ale nikde mě nevzali.“*

V roce 1973 nastoupil do učení jako filmový laborant na Barrandově, ale po půl roce musel začít vydělávat v plynárnách u pece. Pohyboval se mezi dělníky, kteří věděli, že se mezi nimi ocitl z politických důvodů: *„Měli mě rádi, v diskusích jsem se naučil mluvit s lidmi, což se mi později hodilo v politice.“* Asi po dvou letech se Jan Ruml odešel vyučit knihkupcem do Melantrichu.

Tam vydržel až do podpisu Charty 77, kdy ho vyhodili: *„Odjel jsem do jižních Čech a rok pracoval jako dojič krav.“* V té době se aktivně zapojil do disidentské činnosti. Pravidelně jezdil do Prahy, našel si místo topiče, obvyklé zaměstnání mnoha disidentů, které skýtalo dostatek volného času: *„Neustále jsem někam nosil materiály, rozmnožoval texty.“* S Petrem Uhlem a Jiřím Němcem budoval ilegální distribuční síť, takže se přirozeně seznámil s protikomunistickými odpůrci po celé zemi. Začal se podílet na vydávání časopisu Spektrum, Infochu, byl napojen na polské disidenty, pomáhal roznášet literaturu pašovanou ze Západu, posílal tam zpět zásilky: *„Texty Charty jsem nevymýšlel, stal jsem se ,nohama‘ Charty, které ji udržovaly v chodu, organizoval jsem skrýše, schůzky [...]“*

Když koncem 70. let režim pozavíral na desítku představitelů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS), Jan Ruml dal dohromady druhou vlnu členů. S Jiřinou

Šiklovou organizoval cesty kamionů z Velké Británie, celkem projelo asi patnáct nákladních aut. Po prozrazení pašerácké sítě v roce 1981 skončil Jan Ruml s mnoha dalšími disidenty na rok ve vyšetřovací vazbě: *„Obvinili mně z podvracení republiky. Zpočátku jsem uvěznění prožíval dost těžce, protože Rudolf Batěk dostal sedm let. Čekal jsem podobný trest.“* Při výsleších odmítal Ruml vypovídat, brzy zjistil, že otec je také zatčený. Naštěstí byli všichni na jaře roku 1982 propuštěni. Dál pokračoval v pozemní činnosti, v zimě pracoval v kotelně, v létě jezdil pást krávy do slovenských hor: *„To byla obrovská romantika, jezdili jsme na koních okolo stád. Další disidenti za námi jezdili si odpočinout.“*

Několikrát se Jan Ruml zúčastnil i setkání s představiteli polské Solidarity na hranicích Československa, opakovaně zažíval zatčení na 48 hodin. Když v roce 1987 začaly pod vedením otce Jiřího vycházet samizdatové Lidové noviny, začal se kromě občasného psaní podílet i na jejich výrobě a distribuci.

Když se po demonstraci 17. listopadu 1989 začal hroutit komunistický režim, byl Jan Ruml od počátku uprostřed dění: *„Hned druhý den jsme spolu s lidmi, kteří měli na starost samizdat, založili nezávislé tiskové středisko a přesunuli se do galerie U Řečických.“* Od počátku se pohyboval v úzkém vedení v okolí Václava Havla. Právě tehdy se zúčastnil prvního jednání Občanského fóra (OF) s komunistickou mocí, kterou reprezentoval předseda federální vlády Adamec: *„Když jsem přišel domů, od své holky jsem dostal facku, že zrazuju revoluci. To jednání byl můj první politický kompromis.“*

Brzy se část redakce nezávislého tiskového střediska oddělila a založila časopis Respekt, jehož prvním šéfredaktorem se stal právě Jan Ruml. V roli novináře se na čas dostal mimo proces přebírání moci disidenty, ale ne nadlouho. Vzhledem k jeho aktivitě a pevným protikomunistickým postojům z dob totality dostal na jaře 1990 od Václava Havla nabídku nastoupit na federální ministerstvo vnitra. V dubnu se tak na pozici náměstka ocitl přímo v ústředí moci, která jej roky pronásledovala: *„Když jsem jako nadřízený přišel na jednání, všichni stáli v pozoru, já oblečený v džínách. Bylo to strašně nepříjemné, panoval tam vojenský režim.“* Jan Ruml měl za úkol vybudovat novou zpravodajskou službu. Nakonec musel všechny vedoucí příslušníky starého režimu vyhodit. Posupně vytvářel nové struktury policejního sboru, ze své pozice také dohlížel, aby spolupracovníci StB nepronikli do vysokých státních funkcí. Na vnitru, později už České republiky, nakonec působil celých sedm let a sehrál velmi důležitou roli v demontáži a transformaci represivních složek komunistického režimu.

Ve vysoké politice se Jan Ruml pohyboval patnáct let. Stal se zmocněncem vlády pro otázky uprchlíků, když vznikla Občanská demokratická strana (ODS) v roce 1991, OF opustil. Ve Federálním shromáždění setrval až do rozpadu Československa na konci roku 1992. Poté se stal se ministrem vnitra České republiky. V roce 1996 byl zvolen poslancem

parlamentu ČR za ODS. Z vlády odešel v listopadu 1997, následně ODS opustil. V lednu 1998 spoluzaložil novou pravicovou stranu Unii svobody a stal se jejím prvním předsedou. Na svou funkci rezignoval v roce 2000. V letech 1998–2004 byl senátorem parlamentu ČR. Mezi roky 2000–2004 zastával funkci místopředsedy Senátu. V letech 1999–2004 vystudoval Fakultu právnickou Západočeské univerzity v Plzni. S Unií svobody se rozešel a v období let 2010–2014 byl členem Strany zelených. Po odchodu z politiky se živil poradenstvím, roku 2006 se na dva roky stal předsedou dozorčí rady Respektu a pomohl k jeho záchraně. Od roku 2017 působí jako generální ředitel holdingu SECAR BOHEMIA. Je ženatý a má dvě děti.

Autor textu Jan Horník